

De finske børn i Sønderjylland

Modtaget af 'hjertegode, varme mennesker'

DER er nu gået næsten tyve år, siden et krigshærgt Finland måtte sende tusinde og atter tusinde af sine børn til plejehjem, som havde meldt sig i det øvrige Skandinavi. Glædeligvis tog Danmark sin part af de hjemløse børn, mange bånd knyttedes derved mellem de to nordiske lande, og i ikke så få tilfælde kom krigen til at forbinde hjem med hjem.

Det var Mannerheimforbundets danske udvalg, som i forbindelse med den danske Finlands-hjælp sørgede for de finske børns anbringelse og hele ophold i sin tid, og det var de samme organisationer, der ledede hjemtransporterne. Ikke så få finske børn blev i øvrigt i Danmark. Først i 1959 kunne Mannerheimforbundets danske udvalg nedlægge sin virksomhed, men for at hele denne store humanitære indsats ikke så snart skal gå i glemmebogen, har styrelsen nu ladet udgive en bog, „Finlandsbarnen i Danmark“, der er tilegnet den danske Finlandshjælp og gennem den „alla de danske fosterforældre“, som tog hand om våra barn.

Modtagelsen i Tønder

Daværende socialrådgiverske Anita Roos-Ingvald beretter i bogen om finnebørnenes ankomst til Sønderjylland i sommeren 1942. Her, fra det danske grænseland, havde man forlængst, skriver hun, udtalt ønske om at modtage børn, men på grund af de mange overflyvninger havde man holdt igen. Til slut gav politimyndighederne dog efter, men på den betingelse, at ingen børn blev anbragt i Tønder By. Her faldt jo også kort efter bomber, hvorved bl. finnebørnenes afholdte indkvarteringschef, lærer Poul Larsen, omkom med hustru og to børn. Om modtagelsen i Tønder efter den lange rejse skriver Anita Roos-Ingvald, at det finske børnehold blev hilst af spejderens musikkorps og budt velkommen til Sønderjylland af seminarieforstander Bredsdorff. På seminariet ventede lækre boller med smør og mælk børnenes allerede „sprængmatta“ små maver. På rejsen gennem Danmark havde det ny begreb, smørrebrød, haft rygende af-sætning med en tilgift af både kara-

finsk, havde hun nær opgivet håbet. Men det gik. Som en god løsning på spørgsmålet om, hvordan den lange vinter skulle gå uden regelmæssig sysselsætning, kom bestemmelsen om, at børnene skulle gå i dansk skole. At den var dansk, skræmte dem lidt i begyndelsen, men efter nogle dages forløb var de kun lykkelige over at være kommet der. Anita Roos-Ingvald skriver: „De fleste af de lærere, jeg kom i forbindelse med, var simpelthen vidunderlige; deres evne til at beskæftige børnene og gøre sig forståede var startet“. Det gav dem tilmed ekstraarbejde. Glæden var virkelig gensidig. Tiden faldt nu ikke mere så lang for børnene, de fik nye kammerater, lærte sig mere af sproget, og dertil kom, at hjemmene en del af dagen var fri for ansvaret med at se efter dem.

Den lille pige var en lang dreng

Nogle morsomme episoder indtraf i øvrigt allerede ved selve indkvarteringen. Der var bl. a. en sønderjysk familie, som havde bedt om at få en lille pige, men dog godt ville gå med til at tage en dreng i stedet. Men de blev noget lange i ansigtet, da de så den største og længste dreng af dem alle komme vandrede hen mod sig. Det var tilfældigvis netop den eneste 14-årige, som på grund af dansk statsborgerskab havde fået lov til at komme med. Men denne familie tog, som alle de øvrige, sådanne overraskelser med ro og ægte dansk humør.

Beretningen slutter med nogle personlige indtryk af opholdet i Sønderjylland.

— Hvor var det vidunderligt at rejse såvel mod øst som mod vest, skriver Anita Roos-Ingvald. Den blide idyl og de storslåede vidder af hede og hav flød sammen til et harmonisk billede af et venligt land med hjertegode, varme mennesker. Jeg føler mig dybt taknemlig over at have lært disse mennesker at kende og at have vundet venner, som med årene har fået mig til at føle en stadig nærmere tilknytning til Danmark.

Mennesket bag

narier ventede lækre boller med smør og mælk børnenes allerede „sprængmatta“ små maver. På rejsen gennem Danmark havde det ny begreb, smørrebrød, haft rygende af-sætning med en tilgift af både karameller og is. Tønderingerne havde ventet at finde en glubende appetit hos rejsehødet og desuden forberedt sig på, at gæsterne skulle være små og mørke. Det skyldtes antagelig, hedder det her i den finske beretning, at den eneste finskfødte mand i Tønder tilfældigvis var både lille og mørklødet. Da børnene efter 6—7 døgns rejse endelig var nået frem til deres plejeforældre og skulle i de uvante dyner, som de „druknede“ i, opstod trods al træthed et lille problem med afklædningen. For disse små krigsbørn vidste jo aldeles præcis, hvordan det skulle gøres med henblik på den ventede luftalarm. Helst ville de slet ikke tage tøjet af. Men når endelig plejeforældrene efter mange overtalelser havde fået dem i seng og til at sove, hændte det, at de vågnede og gang på gang stod op og klædte sig på igen. Også senere hen viste finnebørnene en underlig tilbøjelighed til at klistre alle de klædningsstykker på sig, de kunne få fat i. Og i tidens løb blev der flere og flere. Da én af de små piger engang skulle klæde sig af ved stranden, viste det sig, at hun havde ikke færre end 5 sæt undertøj på, deraf var to sæt tykt uldent.

De danske læreres håndsrækning

De fleste af Tønder-holdets børn var finsktalende, og bekendtskabet med det uforståelige danske sprog voldte i begyndelsen gråd og tænders gnidelse, skriver den finske ledsager-lotte i sin rapport. Men tegn og gebærder viste sig at gøre underværker, ligesom barneøjne altid taler deres tydelige sprog. Efter 5—6 ugers forløb blandede de mindre børn allerede så meget dansk ind i deres sprog, at Anita Roos-Ingvald havde lidt svært ved at forstå dem, og selv så de undrende på hende, når hun talte finsk. Men de måtte helst ikke glemme deres eget sprog. De danske plejeforældre gik samtidig trøstigt ombord i det finske, som børnene havde svær kommers med at lære dem. Man kunne endog få den forræderiske tanke, at finsk slet ikke var så forfærdelig fremmedartet, thi ord som „socker, kaffe, kopp og te“ lignede jo til forveksling de tilsvarende danske. „Hyvää yötä“ var derimod betydelig sværere. Betoningen voldte de største vanskeligheder, og da den finske lotte engang i telefonen hørte et brev, som en dansker forsøgte at læse op på

kende og at have vundet venner, som med årene har fået mig til at føle en stadig nærmere tilknytning til Danmark.

Mennesket bag grænsedebatten

Leif Ingvorsen: „Fortællinger af Sønderjyllands historie“. — (Gyldendal).

Der er ingen tvivl om, at Jelling-læreren Leif Ingvorsens „Fortællinger af Sønderjyllands historie“ vil opfylde et behov for undervisningen i de højere klasser og ungdoms- og efterskolen. Tiden går hurtigt, og efter blot ti års ro omkring det sønderjyske spørgsmål er der — i hvert fald uden for selve grænselandet — opvokset en ungdom, for hvem grænsedebatten er meget fjern.

Hertil kommer, at bogen er glimrende udarbejdet, uden fortabelse i årstal og begivenheder, som forudsættes kendt fra Danmarks-historien. Ingvorsen lægger vægten på mennesket bag den sønderjyske sag, på den kendte lederskikkelse som den jævne, anonyme slesviger, og fremstillingen sker med appél til både følelse og fantasi. Det er mennesker og situationer, som må kalde på ungdommens idealistisk betonedede interesse, og levendegørelsens følgesvend bliver forståelsen af, at her er tale om andet og mere end en trivial „sag“.

Bogen udmærker sig i øvrigt ved nogle udmærkede kortskitser, men man savner et regulært landkort over grænseegnene. Ved brug af bogen under lejrskoler i Sønderjylland, som forfatteren netop har haft i erindring, er eleverne tvunget til at medbringe deres uhåndterlige atlas. Det er lidt upraktisk. lis.

En udvidelse af fiskeri-grænser

KØBENHAVN, TORSDAG

Ifølge »Kristeligt Dagblad« indledes i Oslo i begyndelsen af næste uge forhandlinger mellem den norske og den danske regering om udvidelse af fiskerigrænserne.

Forhandlingerne er kommet i stand efter en indbydelse fra den norske regering til forhandlinger om fastlæggelse af den norske fiskerigrænse. Fastlæggelsen af den tilsvarende danske grænse vil dog ganske naturligt samtidig blive løst, idet der sigtes mod en ensartet løsning.

Fra norsk side ventes fremlagt forslag om udvidelse af de norske fiskerigrænser til 6 sømil fra 1. april. Man synes dog fra norsk side villig til at give både danske og svenske fiskere lov til at fiske helt ind til en 4 sømils grænse.